జేబు

(ఆహ్వానం ఫిబ్రవరి 1995)

అదిగో సరిగ్గా నా మంచానికి ఎదురుగ్గా గోడకున్న మేకుకు వేలాడుతున్న నా చొక్కా గురించి నాలుగు మాటలు ఎవరితోనైనా చెప్పుకోవాలన్న తపనే

నిజం చెప్పాలంటే ఆ చొక్కా తెల్లరంగుదే కానీ దాన్ని చూసిన వారెవ్వరూ తెల్లచొక్కా అనుకోలేరు అది గోధుమ వర్ణానికి మారి చాలాకాలం అయింది. ఉండవలసినన్ని గుండీలు లేవు ఉన్నవి కూడా ఉండాల్సినట్లు లేవు ఉందామా ఊడదామా అన్నట్లున్నై నాకు మల్లేనే.

మోచేతిపైన ఫిల్టులా కుట్టబడినచోట సగం కుట్లు వూడిపోయి అసహ్యంగా కన్పిస్తున్నది. కాలరంతా కాటుక పూసినట్లున్నది. చొక్కా మొత్తంమీద అరడజను పైగా చినుగులు, చిల్లులు.

గాలి వీచినప్పుడల్లా ఆ పొడవాటి చేతులు నిస్సహాయంగా వూగుతుంటై. ఆవూపు అటుపోట్లకు తట్టుకుంటూ బ్రతికే మధ్య తరగతి జీవితాన్ని జ్ఞాపకం తెస్తుంటుంది నాకు. చొక్కా గాలికి అలా వూగినందువల్ల ఈ మేరకు గోడ మిలమిలా మెరుస్తుంటుంది. ఆ మెరుపు మిగిలిన గోడను వెలవెలబోయేటట్లు చేస్తుంటుంది.

నా పేరు మాధవరావు. ప్రయివేటు ఫరమ్‌లో ఒళ్ళు దాచుకోకుండా పనిచేసి నాలుగురాళ్ళు సంపాదించుకున్నాను. ఈ సంపాదనలోనే పిల్లలకు చదువు చెప్పించాను. ఉన్న ఒక్క కూతురికి నా శక్తికి తగినట్లు ఓ సంబంధం చూసి పెళ్ళి చేసేశాను.

ప్రస్తుతం ఉద్యోగం, సద్యోగం లేని మనిషిని. పెద్దకొడుకు

ఇంట్లో పొట్టపోసుకుంటూ ప్రాణం నిలుపుకుంటున్న నా ఉనికి వాళ్ళకు భారమయిందని తెలిసి కూడా అలా బ్రతికేస్తున్నాను.

నా కష్టంలోనూ, సుఖంలోనూ, సంతోషంలోనూ విచారంలో కూడా భాగం పంచుకుని, ఏ విషయంలోనూ ఎన్నూ నొప్పించ కుండా, అన్యోన్యంగా, అనుకూలంగా నాతో సహజీవనం సాగించిన నా భార్య సావిత్రి ఓ దుర్ముహూర్తంలో నన్ను విడిచి పరలోకానికి వెళ్లిపోయింది.

మీరిన వయసు, అనని దృష్టి, అనారోగ్యం అన్నీ కలసి నన్ను అశక్తుణ్ని చేసినయ్.

క్షమించండి. మీకు చెప్పుకోవాలనుకున్నది నా చొక్కా గురించి. కానీ మధ్యలో నా సొంత గోడు కొంత వెళ్ళబోసు కున్నాను. పుస్తకాల్లో చోటు చేసుకునేటంత గొప్ప చరిత్రలు కావు కదా నాలాంటి వారి బ్రతుకులు.

ఆత్మీయంగా పలుకరించే మనిషి తటస్థపడినప్పుడిలా చెప్పు కుని తృప్తిపడటం అలవాటు చేసుకున్నాను.

ఆ చొక్కాకున్న జేబు మాత్రం నన్ను ప్రతిక్షణం పరిహ సిస్తూనే ఉంటుంది. పగలబడి నవ్వుతున్నట్లనిపిస్తుంది. ఎగతాళి చేసి వెక్కిరిస్తుంటుంది. ఆ వెక్కిరింత గతంలోని నా అమాయకత్వానికో ఇప్పటి అసహాయతకో తెలుసుకోవాలన్నది నా కోరిక.

అదలా వెక్కిరించి ఎగతాళి చేస్తున్నదని గమనించినప్పుడల్లా నామీద నాకే జాలి, కోపం, అన్నీ మూకుమ్మడిగా కలుగుతై. నాలో నేనే సిగ్గుపడి పోతుంటాను. అయితే ఆ సిగ్గు ఎంతోసేపు నిలబడదు. నిలువనీయను. నిలిస్తే ఎలా బ్రతకటం. అందుకే ఎప్పటికప్పుడు ఆ సిగ్గుని అలా వదిలేయటం అలవరచుకున్నాను.

'అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి' అనే మాట ఎలా వున్నా నాకు

మాత్రం అన్యథా శరణం నాస్తి. అమ్మాయి అత్తవారింటికి వెళ్ళిపో యింది. అబ్బాయి లిద్దరూ కూడా అత్తవారింటికి కాకపోయినా, ఒక రకంగా పరాయింటికి వెళ్లినట్లే లెక్క.

మరో మార్గం లేక నేను వాళ్ళమీద ఆధారపడక తప్పలేదు. అయినా అది నా హక్కు అనుకున్న పిచ్చివాడ్ని. కాని వాళ్లు బాధ్య తగా గుర్తించలేదు. నేను సంపాయించిన ప్రతి పైసాతోనూ వాళ్ళ సంతోషమే కొనుక్కున్న పిచ్చివాడ్ని. వాళ్ళకోసం పడిన కష్టం లోనూ, తాపత్రయంలోనూ వాళ్ళ తృప్తిని, ఆనందాన్ని వెతు క్కున్న వెర్రివాడ్ని.

ప్రస్తుతం ముసలాయన చొక్కా అని పిలువబడుతున్న ఆ చొక్కా ఒకప్పుడు 'నాన్నగారి చొక్కా' అని చాలా గౌరవంగా పిలువబడేది. పిచ్చిముండ, నా చొక్కా మాత్రం నిజంగా బ్రతికి చెడ్డదే

దాని గత వైభవం అంతా ఇంతా కాదు. ఇంట్లో నా చొక్కా ప్రాధాన్యత కాస్తా కూస్తగా ఉండేది కాదు

అప్పట్లో దానికున్న విలువ వేరు గుర్తింపే వేరు దాని కుండే ఆదరణ, పోషణ ఒకటేమిటి....మా ఇంట్లో కుటుంబసభ్యు లందరికీ నా చొక్కా అంటే పంచ ప్రాణాలు, ఇదంతా అలనాటి ముచ్చట. గతించిన మురిపెం.

"అయినా నా చొక్కా గొప్పతనం గురించీ, దాని జేబు ఔన్నత్యం గురించీ నాకు నేనే చెప్పుకుంటే డాంబికంగానూ, అతిశ యోక్తిగానూ అనిపిస్తు-దేమో మీకు. అందుకే నా పెద్ద కొడుకు సురేష్‌ను....చిన్నకొడుకు రమేష్‌ను .. కాదు కాదు వాళ్లు నిజాన్ని నిర్భయంగా చెప్పగలరన్న నమ్మకం నాకు లేదు. అందుకే మీరు గనక వాళ్ళ అంతరాత్మల్ని మాట్లాడించగలిగితే .... తప్పకుండా

అక్షరం తేడా రాకుండా ఇదిగో ఇలా వినగలుగుతారు."

సురేష్ :

"నా చిన్నతనంలో మా నాన్న చొక్కా అంటే నాకు అమితమైన ప్రేమగా, ఇష్టంగా ఉండేది. రోజూ బడికి వెళ్లేటప్పుడు అక్కడ చిరుతిండ్లు కొనుక్కునేందుకు కావలసిన చిల్లర డబ్బులు ఆయనకు తెలీకుండానే, ఆయన జేబులోంచి తీసుకువెళ్లేవాడిని."

"రోజూ ఆఫీసునుంచి రాగానే నాన్న తన చొక్కాను హాల్లో గోడకున్న సీలకు తగిలించి పట్టు బట్ట కట్టుకుని భోజనానికి వెళ్ళేవాడు. ఆ సమయంలో ఎవరికంట పడకుండా నాకు కావలసిన పావలానో, పదిపైసలో తీసుకుని ఎగురుకుంటూ పుస్తకాల సంచీ భుజాన వేసుకుని పరుగెత్తేవాణ్ని. కొనుక్కుతినేందుకు డబ్బుల్లేక బిక్కముఖాలేసుకుని కూర్చునే పిల్లల్లా కాకుండా రోజూ "ఏదోటి కొనుక్కుతిని అందరివంకా గర్వంగా చూసేవాణ్ని."

నా వయసుతోపాటు అవసరాలు కూడా పెరిగినై. స్నేహితులు ఏర్పడ్డారు. నా ఖర్చులే కాకుండా తరచుగా వాళ్ళకు కూడా ఖర్చు పెట్టడం అలవాటయింది. అలా ఖర్చు పెట్టడం గొప్పగా వుండేది నాకు."

"ఏ రోజూ నాన్న జేబు డబ్బుల్లేకుండా వుండేది కాదు ముఖ్యంగా నాక్కావలసినంత తక్కువ మొత్తం ఎప్పుడూ దొరుకుతూనే వుండేది. ఏ రోజయినా నాణెం చేతికి దొరక్కపోతే ఆయన జేబులో వుండే ఇతర కాయితాల మధ్యన వుండే రెండు కాయితమో, అయిదురూపాయిల నోటో సొంతం చేసుకునేవాణ్ని అలాంటప్పుడు మాత్రం మరో మూడు, నాలుగు రోజులవరకు ఆయన జేబులో చేయి పెట్టేవాణ్నికాదు."

"అప్పుడప్పుడు ఒంటరిగానూ, తరచుగా స్నేహితుల్తోనూ

సినిమాలకు వెళ్ళటం, హొటళ్ళకు వెళ్ళి తినడం వరకూ ఎడిగా
స్సేను. ఆ నా ఖర్చులన్నింటినీ పాపం మా నాన్న జేబే భరించింది.
అది నా పాలిట కల్పతరువుగా వుండేది."

"ఎప్పుడు ఎంత కావాలంటే అంత తీసుకువెళ్తుండేవాణ్ని.
అలా నా చిన్నతనం, యవ్వనం కూడా డబ్బుకు ఇబ్బంది కాకుండా
జల్సాగానే గడిపేశాను. అదంతా మా నాన్న జేబు చలవే." అది
పెద్దవాడి అంతరాత్మ అయితే యికిప్పుడు చిన్నవాడి విషయం
వినండి మరి.

రమేష్ :

"నాన్న తనంతట తానుగా నాకెప్పుడూ డబ్బు ఇవ్వలేదు.
'నా జేబులో వుండాలి చూసి తీసుకోరా' అనేవాడు. అడిగిన దాని
కంటె అదనంగానే తీసుకునేవాణ్ని. ఇక అడక్కుండా ఆయనకు
చెప్పకుండా ఎన్నిసార్లు ఎంతెంత తీసుకున్నానో లెక్కలేదు."

"మా నాన్న జేబు నన్ను ఎన్నిసార్లు ఎన్నిరకాల కష్టాల్లో
ఆదుకున్నదో. ఆ జేబేగనక నన్నలా ఆదుకోకపోయి వుంటే నేనసలు
ఇంతదాకా చదువుకోగలిగి వుండేవాణ్ని కాదేమో ననిపిస్తుంది."

"నేను పుస్తకాలు, కలాలు, పెన్సిళ్ళు ఎక్కువగా పారేసు
కుంటుండేవాణ్ని. మతిమరుపు, అజాగ్రత్త ఎక్కువ నాకు. నాన్న
జేబు పుణ్యమా అని మన్నాటికల్లా పోయిన వస్తువనో. పుస్తకాన్నో
కొనుక్కునేవాణ్ని అందువల్లే నా దగ్గర అన్ని పుస్తకాలు, కలాలు
పోయినట్లు ఎవ్వరూ తెలుసుకోగలిగేవారు కాదు. నిజానికి నా
చదువు పూర్తయ్యే సరికి నేను కనీసం ఓ నూరు కలాలైనా పారేసు
కుని ఉంటాను. ఎన్ని జామెంట్రీబాక్సులు పారేసుకున్నానో!"

"ఓ సారి చిల్లరకోసం నాన్న జేబు వెతుకుతుంటే ఆయన
జేబులోంచి వందరూపాయల కాయితం బయటకు వచ్చింది. అది

చూడగానే నాకు దడపుట్టింది. కాళ్లు చేతులు వణకసాగాయ్. ఒక్క సారిగా వంద కాయితం సొంతం చేసుకుంటే చాలాకాలం వరకు మళ్ళీ నాన్న జేబుతో అవసరంరాదుకదా అనిపించింది స్నేహితుల్ని తీసుకుని ఏ వూరైనా వెళ్లి నాలుగురోజులు సరదా చేసుకుని వద్దామనిపించింది. కాని ధైర్యం చాల్లేదు. వంద కాయితం జాగ్రత్తగా లోపలకి నెట్టి నాకు కావలసిన రెండ్రూపాయల కాయితం తీసుకున్నాను."

"బహుశా మేం అలా పెద్ద దొంగతనాలు చేయకపోవటం వల్లా, నేను అన్నయ్య, ఎవరికి వారమే చేజిక్కించుకునే రూపాయి లోపు చిల్లర గురించి ఆయన పెద్దగా పట్టించుకోలేదనుకుంటా న్నేను."

ఇక సినిమాలకు, షికార్లకు, చిరుతిండ్లకు నేను, అన్నయ్య కంటె ఏమాత్రం తీసిపోను. అప్పట్లో మా నాన్న జేబే నాకు అక్షయ పాత్ర. అయితే పెద్ద మొత్తంగా ఎప్పుడూ ఆయన జేబులోంచి తీసుకోకుండా ఆ మాత్రం నిజాయితీని మాత్రం నిలబెట్టుకున్నాను."

"నా చొక్కా జేబుతో ఇలాంటి సంబంధం మా ఆవిడకూ కూడా లేకపోలేదు. అయితే అది అధికారికమైందిగా వుండేది."

"గాజుల బండి వచ్చినప్పుడో, స్టీలు సామాన్లు అమ్మే మనిషి వచ్చినప్పుడో, లోపావడాలు, జాకెట్ ముక్కలు వగైరా వగైరాలు కొనుక్కోదలచినప్పుడల్లా "ఏమండీ మీ జేబులో డబ్బులు తీసుకుంటున్నా" అనేస్తూనే తనక్కావలసినదేదో తీసుకునేది. నాకు చెప్పకుండా ఎప్పుడయినా తీసుకున్నా తేలిగ్గా వున్నప్పుడు నా చెవిన పడేసేది."

"పాపం ఏ మాట కామాటే చెప్పుకోవాలి. మా ఆవిడ నా చొక్కా గురించి ఎంత శ్రద్ధ తీసుకునేదో, ఎంత శ్రమపడేదో. నా

చొక్కాను ఎప్పుడూ మల్లెపూవులా తెల్లగా తళతళ మెరుస్తూ వుండే టట్లు ఉతికేది. మాయకుండా, మడత నలక్కుండా, ఎప్పటికప్పుడు ఇస్త్రీ చేయించిన తెల్లని చొక్కా నా చేతి కందించేది దాన్ని తొడు క్కోగానే గుండీలు పెట్టేది."

ఇంట్లో అందరిదీ ఓ అలవాటలుతే అత్తవారింట్లో ఏం చేస్తు న్నదో, ఎలా వుందో నా చిట్టితల్లి, మా అమ్మాయి అలవాటు మాత్రం ప్రత్యేకమైంది.

ఆమెకు ఏం కావాలన్నా నా దగ్గరకు వచ్చి మౌనంగా నించోనేది. ఆమెలా నుంచోగానే దేనికో టెండర్ పెట్టబోతున్నట్లు అర్థమయ్యేది నాకు.

"ఏమ్మా....ఏం కావాలి" నేనే అడిగేవాడ్ని.

తల వంచుకొని తనకు కావలసిందేదో చిన్నగా గొణిగినట్లు చెప్పేది.

"ఎంత కావాలి"

"మీ యిష్టం"

అలవాటు ప్రకారం "నా జేబులో వున్నయ్ చూడు తీసుకో" అనేవాడ్ని.

"నే తీసుకోను మీరే ఇవ్వండి" అంటూ మారాం చేసేది.

కూర్చున్నచోట్నుంచి లేచేందుకు బద్ధకించి "పోనీ ఆ చొక్కా ఇలా పట్రామ్మా....నేనే ఇస్తా" అంటే మాత్రం సంతోషంగా చక్క చకా వెళ్ళి చొక్కా తెచ్చి నాకందించేది.

ఎప్పుడయినా తన అవసరానికి మించి ఇచ్చినట్లయితే "ఇం తెందుకులే నాన్నారు" అంటూ ఎక్కువనుకొన్న డబ్బు నాకే తిరిగి ఇచ్చేసేది.

"నీకు అక్కర్లేకపోతే ఆ డబ్బు మాకు ఇవ్వకూడదా" అని

ఇద్దరు అన్నలు ఆమెమీద పోట్లాడటం నా చెవిన పడుతుండేది అప్పుడప్పుడూ.

మగపిల్లలిద్దరూ ఒక్కోసారి తమకు కావలసిన డబ్బు కోసం కూడా చెల్లెల్ని అడగమని బ్రతిమాలుతుండేవారు. అడగనంటూ మొండికేసేదామె. వాళ్ల అలకలు, అభ్యర్థనలు, బెదిరింపులు గమనిస్తూ నవ్వుకుంటుండేవాణ్ని నేను.

ప్రస్తుతం నేను చొక్కా తొడుక్కొనే అవకాశమూ లేదు. అవసరమూ లేదు. ఇల్లు విడిచి బయటకు వెళ్ళలేను. ఇంట్లోనే తిరగలేను. మంచంలోనించి నా అంతట నేను లేవలేను. నాకింకా చొక్కా ఎందుకు.

అయితే ఆ నా చొక్కాను ఏ ఇల్లు తుడుచుకొనేందుకో, మా పిల్లలు స్కూటర్లు తుడుచుకొనేందుకో ఉపయోగించుకోకుండా, నా కోరిక మన్నించి దాన్నలా గోడకు వేలాడదీసి వుంచినందుకు మాత్రం నా కోడళ్ళకు నేను ఎప్పటికీ కృతజ్ఞుడినే.

అలా చొక్కాను చూసుకొంటూ దాని గత వైభవంతోపాటు నా జీవితాన్ని నాకు నేను సమీక్షించుకొంటూ ఆ సంతోష క్షణాలను గుర్తు చేసుకొంటూ బ్రతకటానికి అలవాటు పడ్డాను.

అయితే ఇప్పటివరకూ దాన్ని గురించి నేను ఎవ్వరికీ చెప్పుకోలేదు. నాలో నేనే దాని గురించిన జ్ఞాపకాల్తో ఆనందంలో తేలిపోతుండేవాణ్ని.

ఈ రోజెందుకో నా చొక్కా గురించిన ఆలోచన్లు నన్ను అనుక్షణం వెంటాడుతుండటాన, నా సంతోషాన్ని ఎవరికయినా చెప్పుకోవాలన్న ఉబలాటం ప్రారంభమయింది. అందుకే నా మనుమలిద్దర్ని పిలిచి చెప్పాలనిపించింది.

వాళ్ళను పిలవబోతుండగా వరండాలోంచి వారిద్దరి అరు

పులు ఏడుపులు అస్పష్టంగా వినిపించసాగాయ్.

"చూడు నాన్నా వీడు నా రూపాయి కాజేసాడు" అంటూ పెద్దమనుమడు తమ్ముడిపై ఫిర్యాదు చేయటం నా చెవిన పడింది. నా ఆలోచనకు అంతరాయం కలిగింది.

కొడుకులిద్దరి తగాదా తీర్చేందుకు తల దూర్చేడు నా పెద్ద కొడుకు.

"నాకేం తెలీదు నాన్నా వా డెక్కడ దాచిపెట్టుకున్నాడో కూడా నే చూడ్లేదు" అంటూ అమాయకంగా చెప్పాడు ముద్దు ముద్దు మాటల్తో చిన్నవాడు.

"ఏం కాదు నాన్నా, నిన్న నాకు అమ్మ ఇచ్చిన రూపాయి కాయితం తాతయ్య జేబులో పెడుతుంటే వాడు చూశాడు. వాడే తీసుంటాడు" అని ఏడుపు లంకించుకున్నాడు పెద్దవాడు

"తాతయ్య జేబులోనా" ఆశ్చర్యం కొంత, అపహాస్యం కొంత మేళవించి అన్నాడు నా పెద్దకొడుకు.

"అవును... నిన్న అమ్మ ఇవ్వగానే తాతయ్య చొక్కా జేబులోనే దాచిపెట్టుకున్నాను" ఏడుస్తూనే చెప్పాడు వాడు.

"ఓరి పిచ్చాడా .. తాతయ్య జేబులో దాచిపెట్టుకున్నావా అది చిల్లి జేబురా" అంటూ విరగబడి నవ్వేడు నా పెద్దకొడుకు.

వాడి మాట కు విలవిల్లాడిపోయింది నా మనసు.

కావాలంటే చూడు అంటూ కొడుకు లిద్దర్ని చొక్కా దగ్గరకు తీసుకువెళ్లాడు

నా జేబులో తన చేతిని పెట్టాడు బయటకు వచ్చిన అర చేతిని తమాషాగా గాల్లోకి ఊపేడు చిన్న మనుమడు.

బాధగా కళ్లు మూసుకున్నాన్నేను నా కనుకొలుకుల్లోని తడిని ఎవరికంటా పడనీయకుండా జాగ్రత్తపడ్డాను. ★